

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15, CELOLETNO DIN 60/ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTNINO/OGLAŠI PO CENIKU/POŠTNA MEZNA ŠTEVILKA PO DIN 150.
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNOSTVO IN VPRAVA V VČITELJSKI TISKARNI/ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO/ANONIMNI DOPIŠI SE NE PRIOBČVJEJO/POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

Spor z Albanijo:

Med dvema ognjema.

Za Binkošti je bila i naša oficialna diplomacija pošteno birmana. Birmanje pa je izvršil za naše novice postavljeni uzorparator Albanije Ahmed beg Zogu pod botrinjstvom velike naše zaveznice Italije.

Mala Albanija je pokazala drsko našim diplomatom vrata in na ta način po nalogu vsegamogočnega Rima omogočila, da nadaljuje Italija po albanskem teritoriju nemoteno svojo miroljubno in gospodarsko poslanstvo. Česar ni nikdar doživela mala Srbija, to je doletelo veliko Jugoslavijo, ki more beležiti v analih zgodovine svoje diplomacije, da je par Škipetarjev zaprlo nekaznovano jugoslovenskega diplomatskega uradnika in zaplenilo proti vsem načelom mednarodnega prava del jugoslovenskega diplomatskega arhiva.

Nesumljivi fakti so, da je to poslednje delo albanske fakinaže v bistvu le izvršitev odlokov palače Chiggi, ki so ji albanski brezsrajčniki nadvse pripravno orodje za izvajanje njenih konspiratorskih mračnih načrtov. Tiranski pakt postaja iz besede meso. Posledice tega občuti Jugoslavija dnevno vedno bolj in bolj, tako da more sedaj po vsem, kar se je že dogodilo pričakovati samo še pograničnih spopadov iz zvanjih po Ahmed begovih kačaskih žandarjih, pod komando kaknega preizkušnega italijanskega generala. Poznavajoči miroljubne tendence Beograda vemo, da bomo i te eventualne bodoče obmejne spopade knjižili na račun krščanske potrpežljivosti in molče prešli preko njih, da z naše strani ne skalimo miru in da ne damo možnosti Italiji z orožjem intervenirati na Balkanu.

Albanski udarec je grenak in je naletel na posebno odločni odmev v naši zemlji, ker je indirektno naperjen i proti srcu Stare Srbije — carskemu Dušanovemu Skoplju. Drugače pa je samo člen v verigi atak zemlje črnosrbskih hord, ki se ji hoče naših gozdov, rudnikov in polja. Gotovo pa je, da bi i te nosilke ere, ki bo večni madež italijanske civilizacije ne bile daleko tako strastno nestrpljive, če bi jih ne podpirala v njihovem besnem zemljelačnem nalu nek velika do sedaj nepremagljiva sila — Foreign Office — Velika Britanija.

Jugoslovenci smo v zunanji politiki močno naivni in računamo kot s trdnimi resnicami i s fiktivnimi vrednotami, kar osobito dokazuje fatalno resnična vera jugoslovenskih diplomatov Ninčičevega kova v tako imenovano prijateljstvo z Italijo. In ka-

kor smo verovali v to fato morgano, tako verujemo tudi danes v neko mogočnost angleškega prijateljstva, če bi se čimbolj odmaknili od Rusije in se izkazali pripravljeni braniti z Angleži »evropsko civilizacijo pred navalom boljševizma«. Zato je naša gesta sicer najspretnjšega našega diplomata — zunanjega ministra dr. Voje Marinkoviča, ki je z brutalno gesto odbil vsak pomislek na kakršnoli stike z Rusijo, na velik odmev v jugoslovenskem časopisju, ki je jelo čez noč pisati nadvse anglofilske v nadi, da bo zavoljo te nove anglofilske linije zunanje politike, Anglija pogledala Italiji na prste in jo klicala na red zaradi Tirane. Potek dogodkov kaže, da temu ni tako in da vztraja Anglija neomajno na poti, katero je nastopila po za nas usodnem sestanku Chamberlaina in Mussolinija v Livornu.

Angleži imajo izbornu poizvedovalno službo in neprekosljivo lastnost predvidevanja dogodkov za cela desetletja v naprej, akoravno to sami zanikavajo. In zategadelj vidi Anglija že danes v Jugoslaviji eksponentko Rusije ob Jadranu, ki bo postalo prej ali slej slovensko morje. Poznavajoči psiho jugoslovenskega ljudstva se dobro zavedajo, da stoj ves narod kakor en mož ob strani Rusije, ki je storila zanj že neprecenljiva dela in da s simpatijami spremlja borbo Rusije z Anglijo, ker se zaveda, da se današnja Anglija ne bori proti Rusiji zavoljo boljševikov, nego radi starega, če ne večnega sovraštva in da je pričela sedaj s tako odločno ofenzivo, ker smatra obstoječi trenutek za najboljši. Borba med Anglijo in Rusijo je za angleške diplomate že tradicija in je divjala ravno tako pod carji, kakor danes. Razlika je bila le v metodah. Caristična Rusija je odkrito nastopala in povzročila Angležem težke ure v Afganistanu ter se usedla v Port Arthur in Daljni. Boljševiška Rusija se poslužuje nekoliko bolj misterioznih metod, kojih efekt — ogrožanje kolonialne angleške posesti — je v bistvu isti, ako ne celo uspešnejši, kakor je moči soditi po kitajskih dogodkih.

Ker je ta borba vedno ostrejša, postaja i Anglija vedno agresivnejša napram onim, o katerih sumi, da bi se zamogli lepega dne izneveriti ter prebeči v ruski tabor. Med njimi smo tudi Jugoslovenci, ki imamo navzlic nepriznanju Rusije in znani naklonjenosti napram belogvardijcem zelo velik »p. v« v črni knjigi Foreign Office, odkar nismo hoteli

zavreti osvobojenja turškega naroda, ki mu je pomogla k svobodi Moskva.

Jugoslovenci z velikim negodovanjem opazujemo vse to angleško postopanje z nami in gotovo je, da nam je vse preje, kakor prijetno. Toda gospodje lordi in londonski velekapitalisti se silno motijo, če mislijo, da bodo s tem zadušili klic krvi in pripravili teren za kake protiruske bloke i med Jugoslovenci, ki se dobro zavedamo historične in ge-

ografske misije naložene nam s čuvanjem pragov do velike bodoče slovanske Unije.

Jugoslovenom je dosti zla prineslo to, da so že deset let brez Rusije in gorje tedaj njim, če bi nastopili proti njej, ker bi s slehernim udarcem proti njej izpodkopavali i temelje svoje neodvisnosti ter kopali lastni grob. Kaj takega pa ne more pričakovati od njih nikdo, in gotovo niti sam Chamberlainov žandar on. Mussolini. A. V.

Vsedelavski zlet v Ljubljani.

Z napetostjo smo pričakovali tega tolikanj napovedanega praznika jugoslovenskih delavskih mas. Poznavajoči iz lastnih opazovanj mišljenje proletariata v delavskih centrih smo se že spočetka bali, da bodo ostale besede le prazne fraze in da bo vse izzvenelo v slabo že itak povsem ob zid potlačenega trpina delavca. Potek zleta je pokazal, da je bil naš strah upravičen in da more beležiti po tem zletu proletariati samo en plus in ta je samopriznanje, da so ga zavedli njegovi voditelji na mrtvo točko, na kateri je izpostavljen vsem strahotam najbesnejše kapitalistične reakcije in to povsem na milost in nemilost.

Ta rezultat bi nas moral, če bi bili v resnici na oni liniji, katero so nam neprestano očitali edino privilegirani rdeči apostolski voditelji radnih mas povsem zadovoljiti. Ker pa smo daleč od onega gledišča, katerega so nam neprestano očitali ti samozvanci javno pribijamo, da nam je globoko žal nedeljskega debacla delavskih mas in da smo si želeli vse drugačnih nastopov, nego je bil klaverni spreved s komedijantskim Gambrinom spadajočim med pustne šeme in ono žalostno prerokanje med voditelji na Kongresnem trgu. Sicer vemo, da bodo to našo odkritosrčno izjavo le ti gospodje krivo tolmačili, ali to se nas ne tiče.

Nedeljski polom je bila zadnja pika obsodbe zgodovine nad onimi kratkovidnimi in zaslepljenimi očeti proletariata, ki so se s konjskimi očali na očeh zagnali proti nacionalizmu in Orjuni ter s tem zaletom započeli borbo, v kateri so krvaveli in podlegli Orjuni in padli v popolno odvisnost od kapitalizma. Orjunaši to radevolje priznajo, ker nimamo navade zakrivati dejstev. Pribijamo pa, da smo bili v to borbo zavlečeni kot Poncij Pilat v vero in da smo i mi prvo uro, ko smo stopili kot zbor starih preizkušenih revolucionarjev pred javnost javno naglasili, da hočemo povedati rame ob rami s ponizanimi in razžaljenimi boji proti onim, ki so proklamirali zasebne, egoistične, reakcionarne in kapitalistične

interese za nacionalne in državne. Namesto da bi stopili oni, ki so si stavili iste cilje, k nam in se lepo pomenili, kako bi to storili zajedno, pa so šli med mase in jih naščuvali, da so metale na nas bombe in strelale na nas, ko smo bili na to najmanj pripravljeni. Posledice tega se kažejo šele sedaj, ko te mase umirajo gladi in preklinjajo ono nesrečno uro 1. junija 1924, ko so ubijale rodne brate revolucionarje za to, da se imajo še danes dobro njihovi izmozgovalci.

In ker se le ti dobro zavedajo tega neodpušljivega greha, teoretizirajo in operirajo z najrazličnejšimi sofizmi. Mi vseh ne bomo ponavljali. Omenimo pa le onega, da se nacionalizem in socializem izključujeta in da ne more stati marksist nikdar na istih pozicijah, kakor nacionalist.

Orjunaši nismo posebni specialisti v marksizmu. Vemo pa dobro, da je bil sam Marks oni, ki je leta 1859. napisal, da ne sme biti nemška revolucionarna delavska stranka nevtralna, nego naravnost »patriotična«. In ves potek zgodovine internacionalnega gibanja kaže dalje, da je moči priti do integralnega internacionalizma samo preko dobro in pošteno doumelega nacionalizma, ki hodi vedno sporedno s socializmom, ki se bori za najbednejše in najsiromašnejše sloje, predstavljajoče večino naroda. Vsega tega naši mali komunistično-socialistični vsevedži niso vedeli in so odtrgani in tuji narodu, katerega so hoteli voditi gnali le tega v bratomorno klanje, namesto da bi s konstruktivnimi silami pripomogli k njegovemu napredku in ustvarjali mogočnost popolne svobode naroda, preko koje je edino moči priti do internacionalizma. In končno je moči i v posledicah ruske boljševiške revolucije dokazati, da je nacionalizem silna pogonska sila revolucionarizma. Saj je bila ravno ruska revolucija ona, ki je zelo dvignila nacionalno zavest ruskega seljaka in delavca in na drugi strani omogočila cel niz malih obrobnihih nacionalnih držav (Litva, Estonka, Lotiška, Georgija), ki se

bodo seveda morale zopet v doglednem času iz ekonomskih momentov priključiti Veliki Rusiji. Da pri tem o Ukrajincih niti ne govorimo.

Vsa ta dejstva pa so bile našim proletarskim praemiferom španske vasi in ker so videli v slepi zagrizenosti samo orjunaške surke in se spuстили z njimi v boj na življenje in smrt, je šel tok časa preko njih ter jim je bil Vsedelavski zlet lepa pogrebna prireditev, podprta po ubravnem sviranju šestih muzik. Da jih ni bilo škoda bo pokazala bližnja bodočnost.

Proletariat pa si bo moral izbrati druge voditelje, ki ne bodo na potu k cilju zavijali na slepe tire, kjer je moči pričakovati socialne revolucije milijon let. A. V.

Nettunske konvencije.

Dosledni našemu načelu, da ima pravico do obrambe v našem listu sleherni, ki ga v njem napademo, objavljamo i pismo g. dr. Gustava Gregorina na naše uredništvo, nanašajoče se na našo notico v zadnji »Orjuni«. K temu pripominjamo, da imamo i mi z naše strani neko avtentično izjavo pok. ministra dr. Ribafa o Nettunskih konvencijah, ki je pa danes zbog državnih interesov še ne moremo objaviti. Kar se tiče članka dr. Mohoriča pa priznamo, da zanj v resnici nismo vedeli in da nas je njegova citirana konstatacija zelo osupnila in se le čudimo Italijanom, ki so takoj reagirali z zadovoljstvom na članek dr. Gregorina, da so prešli molče preko te njegove izjave, ki je v direktnem nasprotju s protesti naših gospodarskih in vseh ostalih javnih krogov proti Nettunskim konvencijam. Sicer pa upamo zajedno z dr. Gregorinom, da se bo sedaj vprašanje Nettunskih konvencij še enkrat temeljito prerediralo in da ne bomo potem imeli prilike ponovno čitati stavkov, kakor je oni o »v nettunskih konvencijah izraženem zelo povoljnem rezultatu in da ni povoda zavzemati napram njim odklonilno stališče«.

Uredništvo.

Z ozirom na notico napisano v 23. številki od 4. t. m. Vašega cenjenega lista pod naslovom »Gospod dr. Gustav Gregorin«, prosim to cenjeno uredništvo, da izvoli priobčiti tole pojasnilo:

To cenjeno uredništvo je moglo priti do zaključka, da sem bil prvi Slovenec, ki je postal »advokat Nettunskih konvencij«, le vsled tega, ker se je pri tem opiralo zgolj na nepopolen »Slovenec« izvadek iz mojega članka »O nettunskih konvencijah«, napisanega v junjskem zvezku gospodarske revije »Ban-

so upali napasti, ker so videli, da so sami preslabi. Po petdnevem maršu so se prvič spopadli pri Ristovcu. To je bilo 14. maja. Tu sta padla Pavičević in Belolinac z enim vodom četnikov Črnogorcev, ki jih je vodil Nikola Petrovič. Pri Ristovcu je padlo 37 Srbov, 17 Rusov in 52 Bolgarov. O izgubah Nemcev ne more dati Pečanec točnih podatkov, vendar pa se po nemškem spomeniku v Ristovcu da soditi, da so imeli resne izgube.

Velika večina Pečančevih drugov je padla v poznejših bojih, mnogo pa jih je podleglo ranam. Jelić in Manasije Milačić, ujeta v začetku leta 1918, sta bila ustreljena v Nišu. Bratimir Milačić pa je podlegel ranam že po osvobojenju. Morda edini, ki je od njih mirno umrl je bil Ilija Radonjić-Ica.

RADIO aparate in material

edino pri

FRANC BAR, Ljubljana.

LISTEK.

Iz dnevnika Koste Pečanca.

PRED DESETIMI LETI...

Topliška vstaja je izbruhnila 26. februarja 1917. Bolgari so doživeli poraz, Kuršumljija je zavzeta. Prokuplje je bilo enajst dni v rokah vstajev. Potem je prišlo vkorakanje v Žitne potokce in Ribarsko banjo. Vstaja je zavzemala vedno večji obseg. Istočasno je Radović zavzel Vlasotince. Bolgarske moči v Nišu so bile ogrožene. V veri, da je prišel dan osvobojenja, je narod manifestiral. Prišel pa je polom. Vstaja je bila s pomočjo artilerije, strojníc in premoči krhavo zadušena, narod pa je trpel huje nego prej.

Ta perioda vstaje je znana naši javnosti iz deloma objavljenega Pečančevega dnevnika. Znana so tudi nasilja Bolgarov. A obstoja tudi drug, še nerazjasnjen slučaj, ki se različno komentira.

To je vstaški pohod na Bosiljgrad.

Po vdušeni vstaji so bile čete mahoma razpršene. Vseeno pa so ljudje čakali na znamenje iz gozdov, ki jih bo zopet pozvalo pod orožje. Sredi aprila je Pečanec razposlal pozive vsem četnikom tostran Morave, da se na Djurdjev danak zberejo na planini Vidovači. Na tem sestanku so bili vsi razen kopaoniškega odreda Koste Vojinovića. Osmega maja je bilo tam 1200 četnikov. Prisotni so bili četni komandirji: Milan Driljević, Drago Grujović, Bratimir Milačić, Jovan Birčanin, Milan Strahinić, Milenko Koković, Milan Nikolić, nazvan Žigar, Stevčić, Djordjević in še nekoliko njih. Pečanec jim je obrazložil svoj načrt, da prodrejo neprijateljevo ozadje in se prebijejo do solunske fronte. Akoravno je bilo očitno, da je ta načrt neizvedljiv, se mu ni nihče upiral. Vsi so bili pripravljeni na vse. O svoji glavi že davno niso več vodili računov. Med tem je bilo prebitje solunske fronte samo manever, ki se je rodil v Pečančevi glavi, da bi z njim zakril svoj drugi namen.

Pečanec sam pripoveduje tako: »Imel sem tajnost, ki je nisem smel

nikomur povedati. Ker lahko je priti v robstvo in v smrtni mukah jezik čisto prehitil srce. Tega sem se bal in poleg tega sem vedel, da je bolgarska komanda v Čustendilski Banji. Peljal sem čete tja in nisem o tem govoril niti z najvernejšim drugom.«

To je po Pečančevih trditvah prava smer bosiljgradske ekspedicije a vzporedno s tem gre tudi ono izbiranje četnikov. Slabši in starejši so ostali v Toplici in Jablanici s Pečančevim zamenikom četnim komandirjem Radisavom Tomićem iz Bejatnice in Tenadićem iz Popova v jastrebarskem okraju. Njuno poveljstvo je bilo samo pogojno in začasno do prihoda Vojinovića, kateremu sta imela predati oblast. Pred odhodom ob priliki revizije čet na Vidovačiplanini je bilo brojno stanje pet čet po sto četnikov in petdeset konjenikov. Četam so komandirali Ilija Radonjić, nazvan Ica iz Kuršumljije, Radisav Pavičević iz Arbanaske, Jovan Jelić iz Mekana, Bratimir Milačić in Milan Belolinac. Konjenike je vodil rezervni potporučnik Draža Tripković.

karstvo», ne da bi bilo poseglo po mojem članku samem, v katerem slučaju bi gotovo ne prišlo do omejitve zaključka.

Namen tega mojega članka je bil ta, da izzovem razpravljanje v javnosti o tem, v koliko bi bile odredbe Nettunskih konvencij škodljive interesom naše kraljevine ter v katerih ozirih bi se imele nekatere odredbe revidirati in popraviti; to sem pa smatral za potrebno radi tega, ker je predvideti, da se bo novi skupščini v njenem jesenskem zasedanju pečati z razpravljanjem o ratifikaciji ali neratifikaciji teh konvencij, o katerih vsebini je širša publika le malo in deloma krivo informirana.

V to svrhu sem v predmetnem članku najprej navedel glavne odredbe konvencij, na to na podlagi istih konstatiral, da so nekateri ugovori proti istim neopravičeni, ker sloneči na krivih predpostavkah ter da nam te konvencije na drugi strani nudijo mnoge ugodnosti in izboljšanja glede na prejšnje že ratificirane konvencije sklenjene med našo in italijansko kraljevino. Moj članek je bil torej pisan povsem objektivno in tako, kakor ga nisem mogel drugače napisati za gospodarsko revijo.

V dokaz naj mi bo dovoljeno, da citiram iz predmetnega članka nekoliko odstavkov. Najprej sem se bavil v uvodu članka z razgovorom, ki sem ga imel o Nettunskih konvencijah s pok. dr. Rybašem, v katerem razgovoru da mi je le-ta priznal, da s temi konvencijami zares niso zadovoljene vse naše želje, kakor tudi ne vse želje Italijanov; naglasil pa je, da so s temi konvencijami vendar rešena mnoga sporna vprašanja med nami in Italijo ter da so odstranjene mnoge zapreke normalizaciji našega razmerja z Italijo. Pri tej priliki pa da ni mogel zamolčati dejstva, da pada velik del krivde na tem, da se v konvencijah ni doseglo več, na naše večje parlamentarne krize, ki so preprečevale uspešnejše delovanje vlade na vseh poljih javnega življenja in ne v najmanjši meri izvajanje smotrene in energične zunanje politike.

Nadalje sem v članku dobesedno izjavil:

»Zdaj, ko je naša kraljevina radi neizvršene ratifikacije Nettunskih konvencij bila skoraj na pragu vojnih komplikacij in ko se bo moralo pristopiti k reševanju tega vprašanja, mislim, da ne bo odveč, ako se v »Bankarstvu« navedejo glavne odredbe teh konvencij, da bi mogli njegovi čitatelji objektivno presoditi, v koliko so škodljive interesom naše kraljevine in v katerih ozirih bi se morale revidirati in popraviti. Še več, želeli bi bilo, da »Bankarstvo« na podlagi v sledečem citiranih najvažnejših odredb Nettunskih konvencij, otvori anketo naših političnih in gospodarskih strokovnjakov o onih točkah teh konvencij, ki bi po njihovem mišljenju bile škodljive naši kraljevini in o tem, kako bi se imele take točke popraviti. Taka anketa s pozitivnimi predlogi bi mogla biti velike koristi v tem momentu, ko imajo početi pogajanja z Ita-

lijani o vseh nesporazumih nastalih med nami in njimi in v katerih pogajanjih bo gotovo igralo vprašanje Nettunskih konvencij eno od prvih vlog.«

Ko sem po tem uvodu navedel glavne odredbe konvencij z omenjenimi konstatacijami sem zaključil članek dobesedno tako-le:

»Toliko le v hitrici in na sploh. Želeli bi pa bilo, kakor je naglašeno v uvodu tega članka, da bi na podlagi gori navedenih najvažnejših odredb Nettunskih konvencij strokovnjaki v naših gospodarskih vprašanjih in interesih zastopniki gospodarskih in javnih korporacij sploh, povedali svoje objektivno mnenje ter s tem izzvali stvarno razpravljanje o njih, iz česar bi imela iziti pravilna sodba o dobrih in slabih straneh istih, ako in v kolikor jih je.«

Iz vsega tega izhaja neopravičenost očitka, da sem postal »advokat Nettunskih konvencij«, ker sem marveč s svojim člankom hotel izkazati le kritično presojo istih.

Kar se tiče nadaljnjega očitka, češ, da sem jaz prvi Slovenec, ki da je pisal v po krivici imputiranem mi smislu o Nettunskih konvencijah, moram omenjati, da je pred mano Slovenec Ivan Mohorič, tajnik »Trgovske in obrtne zbornice«, torej kompetentna oseba, obširno razpravljal v »Trgovskem listu«, in sicer v številkah od 26. in 30. oktobra in od 4. novembra 1926 o predmetnih konvencijah ter dotične članke zaključil tako-le:

»Pri pogajanjih dosežen in v Nettunskih konvencijah izražen rezultat je torej smatrati za zelo povoljen za obe strani in so ž njim delegacija, kakor tudi gospodarski krogi lahko zadovoljni. Zato ni povoda, da bi naš parlamentarno zastopstvo, v kolikor se tiče specijelno tega sporazuma, zavzelo odklonilno stališče.«

Zaključek ravno omenjenih članov, priobčenih v »Trgovskem listu« naravnost odobruje Nettunske konvencije v njihovi celoti, dočim moj članek ne izključuje, da so v nekaterih točkah potrebne revizije ter pozivlja strokovnjake, da se v tem oziru izrazijo.

Ravno tako ni res, da se niso dznili niti radikalski in notorično Ninčičevi listi zagovarjati Nettunske konvencije, marveč je res, da jih je zagovarjalo »Vreme« v svoji številki od 24. julija 1925 ter da jih je zagovarjala »Samouprava« v svojih številkah od 16. in 17. novembra 1926.

Po vsem tem so očitki navedene notice proti vsebini mojega članka in proti moji osebi neosnovani, ter kakor omenjeno, pripisati le okolnosti, da so bili izrečeni na podlagi nepopolnega »Slovenčevega« izvadka mojega članka.

Prepričan sem torej, da bo to cenjeno uredništvo predstoječe pojasnilo vzelo lojalno na znanje ter je pričelo v moje osebno zadoščenje in v interesu stvari, ki jo zastopam v svojem članku.

V tej nadi beležim z odličnim spoštovanjem

Dr. Gustav Gregorin.

Proslava Vidovega dne v Splitu.

Orjuna Split je na svoji seji dne 10. maja t. l. sklenila na Vidov dan prirediti v Splitu velik meting Orjun Splita in Pokaštelja, na katerega va-

bi i Orjunaše iz Beograda, Zagreba, Maribora in Ljubljane.

Namen mitinga je pokazati vsem prijateljem in neprijateljem Orjune,

novinci podvržejo strogi sistematični vojaški strokovni vzgoji — a tudi obča neobrazba se pospešuje. Vrše se številna podučna predavanja s filmi in skioptičnimi slikami (vsaka vojašnica ima svojo kino dvorano), goji se sport, sokolska telovadba — a omogoča se tudi drugačno udejstvovanje — n. pr. pevski zbori, dramatični odri, tamburaški zbori itd. Da se omogoči sleherni zloraba potujejo po državi tajne letče komisije 3 članov parlamenta, ki obiskujejo poedine garnizije in edinice — a priznati treba, da naši vrli častniki, razen par izjem, tako očetovsko in obenem drugarsko postopajo z vojniki, da niso možne utemeljene pritožbe. Po končani obuki — se poedine edinice izmenjavajo, usposablajo pri gradnjah in popravah železnic, cest, kanalov, pri regulacijah rek, hudournikov itd., s čimer je možna cenejša gradnja večjih naprav in vzdrževanje starih v dobrem stanju, a obenem država silno prištedi.

Socialne razmere.

Po dolgotrajnih krizah se je pričel gospodarski podvig naše države

da se le ta krepí s premišljenim reorganizacijskim delom, povedati svetu, da je Dalmacija jugoslovenska in da imamo Orjunaši dovolj teptanja našega orjunaškega ponosa po krmežljivih parasitih, ki jim je Vidovdanska ideologija z devetimi pečati zapečatena knjiga.

Na zboru bo govoril i slavni vojvoda br. Kosta Pečanac, junak topliške bune, ki je naslovil v ta namen še sledeče posebno pismo na komešarijat Orjune Split:

»Zelo me je razveselil Vaš bratški poziv, da se udeležim svečanosti Vaše organizacije na dan našega praznika Vidovdana. Dan in namen Vaše svečanosti me je tolikanj oduševil, da se bom osebno udeležil slavnosti, naj si mi je žal, da se ne bom mogel udeležiti slavnosti na Kosovem polju, ki se vrše istotako na Vidovdan.«

Il faro del fiascone!

Svetilnik Zmage (Il faro della vittoria) je bil odkrit povodom dvajsetletnice vstopa Italije v svetovno vojno z veliko svečanostjo v Trstu dne 24. maja t. l. Tem svečanostim je prisostvoval sam kralj Vittorio Emanuele III. v spremstvu raznih princev, ministrov, maršalov, admiralov itd. Prisotna je bila tudi množica vojske z vsemi vrstami orožja, množica vojnih ladij, množica fašistov, množica raznih društev in godb in razume se tudi na tisoče zastav, na tisoče električnih žarnic in še na tisoče pozdravov, odzdravov, nazdrav in govoranc. Poleg tega pa se moramo spomniti, da je bilo tudi drugih skritih svečanosti, ki niso toliko osvetlene v javnosti in ki so se vršile v polnih temnicah in zaporih med raznimi takozvanimi sumljivci.

Da so šli aranžerji proslave samo za tem, da bi proslavili obletnico italijanskega vstopa v vojno, odkritje velikega in lepega svetilnika, da bi pozdravili svojega kralja, bi i mi mogli priznati, da je potekla stvar kolikor toliko v redu. A, kje se morejo take vroče glave zadovoljiti s tem kar je normalno, realno in pravično!

Iz svečanosti, kakršne bi morale edino biti, so napravili provokacije proti našim ponosnim in hrabrim Dalmatincem, proti našemu narodu, proti naši državi in celo proti samemu našemu kralju! (»Il Piccolo« je prinesel brez vsakega povoda sliko našega kralja, ki je kot prestolonaslednik v družbi vojvode abruškega, opremljeno z žaljivo opazko).

Napravili so svečanost svojemu požrešnemu apetitu po naši lepi zemlji in svečanost zahrbtni pretnje našemu narodu!

Napravili so svečanost svojemu egoizmu, svoji nestrpnosti in svojemu nemiru!

Grozničava želja aranžerjev, da napravijo in dajo svečanosti določeni značaj in ga kolikor mogoče razgalijo, jim je tako zmešala glave, da je svečanost v mnogih pogledih izpadla ne samo slabo, temveč tudi smešno.

Vse je bilo koncentrirano okrog dalmatinskih Italijanov in naših izrodov iz Zadra, Sibenika, Trogira, Splita in Kastva, ktere je vodil zaderski advokat Maurice Mandelli. I ob tej priliki ni moglo iti brez Morica in častitati moramo g. Mandelli-

Poleg br. vojvode Koste Pečanca bodo govorili i drugi nacionalni borci poznani po svojih delih za nacijo.

Pozivamo i slovenske Orjunaše, da se v kar največjem številu udeležijo te velike orjunaške manifestacije ob modrem Jadranu in da s svojo prisotnostjo podkrepijo borbeni duh dalmatinskih Orjun, ki so jele po njihovem vzoru mobilizirati vse svoje sile za boj proti Italiji in njenim eksponentom. Udeležba v krojih in to po možnosti v četniških. Vožnja bo najbrže polovična in bomo o tozadevnem odloku pravočasno obvestili članstvo potom »Orjune« ali dnevnikov!

Orjunaši Slovenci! Na Jadran, da pokažemo njim, ki čuvajo naša vrata v svet, da stoji za njimi kompaktno Orjuna.

ju, da je on zastopal tega Morica in kot tak predstavil pred samim kraljem Italijanov izmišljeno italijanstvo naše dike — Dalmacije!

Torej petorica desparadov in nekoliko Zadrancov naj po mišljenju »Il Piccola« v Trstu predstavlja italijanstvo Dalmacije.

Tu je bil torej mali Moric popolnoma na mestu.

Proti tem lažem o italijanstvu Dalmacije in Jadranskega morja in proti perfidnim pretnjam našemu Primorju in v prvi vrsti naši Dalmaciji se je vzdignilo samo morje in nebo!

Po prvotnem načrtu-se je imel italijanski kralj ukrcati v Ankoni in od tam v spremstvu vojnih brodov odpluti na svoji jahti v Trst, kjer bi ob priliki tega prihoda prvokrat zasvetil svetilnik Svobode.

A kaj? Ob prihodu italijanskega kralja v Ankono je strašno vzvalovil Mare Nostrum Adriaticum! Vzdignila se je silna nevihta, ki je lomila, potapljala in gonila vse kar je dosegla. V Ankoni sami se je potopilo nekaj večjih in manjših ladij in je ob tej priliki več ljudi našlo smrt v valovih, ki so besneli.

Naravno je kraljevo spremstvo takoj o tem obvestilo kralja in je bil prvotni načrt spremenjen v toliko, da je kralj potoval po kopnem v Trst.

Tržaški »Il Piccolo« ni mogel od srda in besa tega vetra nazvati niti z italijanskim mornarskim imenom, ampak ga je nazval veter od severozapada (vento di nord-ovest), akoravno ima i v italijanskem mornarskem jeziku svoje ime. Zove se — Maestro!

Italijanski kralj je ta pouk takoj razumel in uvaževal. V resnici je on vedno veljal za pametnega in treznega človeka.

Po isti poti, kot je prišel v Trst se je vračal nazaj.

Svečani sprejem kralja je bil na velikem trgu pred palačo prefekture. Častno mesto je imelo predstavništvo mesta Trsta, a takoj za njim predstavništvo iz Zadra in ostale Dalmacije, ki je nosilo velike dalmatinske zastave (modro polje s tremi glavami leoparda).

Ob zastavah so visele črne koprene in tudi zvezda vrhu zastav je bila zavita v črno kopreno. Neka deklica iz Zadra je v jerbaščku ponudila kralju cvetlice in mu govorila, da so iz neosvobojene Dalmacije.

tudi do deleža na dobičku podjetja. Skrbi se predvsem za vzgojo delavstva, vrše se razni tečaji — zlasti za žene; kontrolira higijena v delavskih stanovanjih itd.

Izven nacionalno strokovnih sindikatov pa se more delavstvo svobodno udejstvovati v političnih ali kulturnih in sportskih društvih.

Zdravstvo.

Končno treba omeniti, da je zdravstvena politika vlade rodila presenetljive rezultate. Asanirani so naši kraji, zlasti se je zatrla s strogiimi odredbami (z ostrimi kazenskimi sankcijami) nehigijena v Macedoniji, uničila so se legla malarije, izvršile pogoditve ogromnih kompleksov pustinj v Južni Srbiji, Macedoniji, Črni gori, Dalmaciji.

Izvrstno delujejo ambulance, stanice in številne dobro opremljene bolnice. Posebno skrb se posveča mladini potom telovadbe, sporta in skavtizma ter cepljenjem ter večkratnim zdravniškim pregledom. Vsak državljan se mora dati dvakrat letno proti malemu honorarju (revni oproščeni) preiskati, enako je

Kralju se je samo ob sebi umevno klicalo »Evviva!«, a padli so tudi vzkliki »Abasso Jugoslavia!« in »Morte!« — »Evviva Ragusa Italiana!«

A to še ni vse! Nekdanji dalmatinski skup, sedanja Societa Dalmatica je izdala proglas na vse Dalmatince, da naj se spominjajo na to, da bo plamen na svetilniku nekdanj zagorel še mnogo bolj živo! Mogoče so prireditelji s to točko hoteli dati proslavi nekaj globoko filozofskega, političnega in morda tudi mističnega. Slučajno ni izšlo nič od vsega tega. Da, res je, da se sliče večkrat ob takih prilikah dogodi pesnikom ali pesnicam, a vseeno pa jim je uspela ideja, da so izvesili iz svojih prostorov preko Korza dalmatinsko zastavo s črno kopreno.

V silni množici narodnega predstavništva in ljudi se je moglo opaziti med onimi, ki so nosili plosče z napisom svojega kralja mnogo ljudi, ki so po svojem mozetem in opaljenem licu kazali, da so zarobljeni in potlačeni naši bratje Slovenci in Hrvatje.

Oni so bili na svečanosti privedeni s silo. Gledajoč te svečanosti so stali mrko in turobno in so gotovo mislili na neke druge svečanosti, ki bodo prišle, ker morajo priti!

Tržačani in Tržačanke, ki nimajo za naš narod drugega izraza kot »sciavi«, so gledali naše nesrečne brate z nasmeškom na ustnih in večkrat jim je ušla kaka žaljivka preko njih. Naj bo tako, bolje je tako! A najslajše se smeje oni, ki se poslednji smeje!

Bilo je še mnogo smešnih stvari, a kdo jih bo našteval in koga bodo zanimalo?

Iz Rima je prišel eskadron koračijerov (kraljevska garda) v paradni uniformi, a prenašali in prevažali so jih po mestu na kamijonih kot gasilce, ko se peljejo gasiti ogenj.

Mogoče bo koga zanimalo tudi kdo je napravil spomenik Zmage? No, to je bil tržaški kipar Giovanni Mayer iz Trsta.

E, pa če je mogel Mayer napraviti svetilnik oziroma kip Zmage na njem, zakaj bi ne mogel zastopati italijanske Dalmatince tudi Moric Mandelli...

Končajmo sedaj tukaj. Ker je ta Faro della Vittoria svetil tem do smešnosti prirejenih sovinstičnim in imperialističnim izražanjem teženi po naši Dalmaciji in po našem Jadranskem morju in se je ta svečanost v tej smeri končala z blamažo in fijasom, ga ne moremo nazvati drugače kot Faro del Fiascone!

Z Jadranskega morja!

Da se ne bodo nekateri črnožolteži zopet razburjali in po nepotrebnem pisarili v Beograd predloge, da se nas toži radi »razžaljenja italijanskega kralja«, bodi v tem članku pripomnjeno, da je zagledal luč sveta v vladnem listu — radikalni »Samoupravi«. To je tisti »Samoupravi«, ki nas je še pred letom dni anatemizirala kot državi opasne elemente zavoljo našega stališča napram Italiji in ki je v znanem članku ob priliki prenosa kosti pri nas umrlih italijanskih ujetnikov klicala zavoljo naše močate besede, nad nas

Mizice za pisalne stroje.
THE REX CO., Ljubljana.

Jugoslavija 19...

(Dalje.)

Armada.

Vojska je že od nekdaj bila naša svetla točka in je imela slavne tradicije, izvrstne častnike in hrabro moštvo. Toda razmere se spreminjajo in tudi naša armada je morala z duhom čas naprej. Predvsem se je s povečanjem teritorija države povečala tudi armada. Ustanovili so se posebni planinski bataljoni in gorske baterije. Tehnično se je armada izpopolnila in razpolaga z nad 2500 avijoni, tanki, oklopnimi vlaki in avtomobili, modernimi topovi itd. A treba pripomniti, da ne služi armada v nikake agresivne namene, niti se ne vrši sistematično oboroževanje, kar preveč obremenja finance raznih držav, ampak se vzdržuje naša armada le na onem — pa obrambo potrebnem nivoju. Stem v zvezi pa je tudi, da danes ne služi vojska le pretežno svojemu namenu, nego tudi drugim splošnim interesom. Službena doba znaša normalno 15, skrajšana 9 mesecev! V vojašnicah se

vezana dovolitev poroke na izstavljeno zdravniško spričevalo o zdravju mladoporočencev. Energično in uspešno se pobijajo spolne bolezni, razne vrste tuberkuloze in malarije. Končno je omeniti še skrb za očuvanje alkoholizma, znatne globe, celo zapor so predpisane za vinjene ljudi (tudi ako so mirni), stroge kazni (na pr. izguba koncesije) zadenejo gostilničarje, pri katerem se je opil dotični.

Lokale posečajo in revidirajo v ta namen po večkrat varnostni in sanitetni organi, slednji predvsem kontrolirajo higijeno gostiln, prodajalen, javnih lokalov in stanovanj.

Mladini od 16. leta je prepovedano kajenje in posecanje gostiln, kavarn in zabavišč, razen gledališč, kinov, menažerij, cirkusov pri dovoljenih in mladini primernih predstavah.

Iz vseh teh kratkih vrstic, ki so nam podale le nekaj obči obris razmer brez vsakih detajlov, lahko s ponosom konstatiramo, da živimo danes v urejenih razmerah in na nas samih je, da stremimo še za višjimi cilji, idealni in večji popolnosti.

ogenj in žveplo z neba. Z zadovoljstvom beležimo to izpremembo pisanja »Samouprave« o italijanskih izživačih in oni pasusi o uri, ki se pride se nam zde, kakor prepisani iz našega lista. Počasi prihaja spoznanje, ali tem gotoveje. Gospodje radikalni vitezi in poklicni voditelji naroda so vedeli in znali vse. Mi smo bili le jata zelenčkov igrajočih se z ognjem, sedaj pa ti modri z Bizanca spoznavajo, da pota, ki jih je ubirala »razbrzdana Orjuna«, niso bila baš bogme tako napačna. Je pač tako, da imajo ti preklicani Or-

junaši strašno dober občutek za prihajajoče dogodke in da niso nikdar verovali v rimsko zvestobo, nego delali za izmirjenje z Nemci in Bolgari, poglabljanje stikov s Francozi in priznanje Rusije. Polagoma se odpirajo oči našim radikalom, vendar kažejo gotova znamenja, da bodo končno priromali za nami v spoznanju, da nosi tudi danes v eri locarnskega duha in zasedanj Zveze narodov vsak narod svojo pravico na dobro nabrušenih konicah bajonetov in da je tepec ta, ki se samo sklicuje na pisano besedo.

»Zveza študentov malih in zatiranih narodov«:

Sramotni predlog.

Zadnje čase opažamo, da se je pojavila precejšnja agilnost »neodvisnežev« na ljubljanski alma mater. Zdi se človeku, da so zarisali v njeni auli ti tički meje svoje »neodvisne republike«, od koder lansirajo v svet projekte, ki bi jih lahko človek pripisal sami »Agenzia Stefani«.

Nekaj zelo zanimivega za cilje teh ljudi je zadnje pismo na klube akademskih društev, kjer pozivajo, oziroma želijo, da bi druga akademska društva zavzela stališče o oportunisti ustanovitve »Zveze študentov malih in zatiranih narodov«. Čudno društvo bi to bilo in neinformiranec bi se najbrže zavzel za tako porajajoče se društvo, če bi za njem ne tičali povsem drugi nameni. Zato je najbolje, če priobčimo to pismo, iz katerega done bombe, napolnjene z zračnim pritiskom. Evo ga:

Kakor Vam je znano, je bil na zadnji izredni skupščini Sveta študentov sprožen predlog, naj se osnuje »Zveza študentov malih in zatiranih narodov« in naj bi iniciativno za ustanovitev te zveze prevzeli slovenski akademiki. Spričo dejstva, da je v interesu zapadnoevropskih imperialističnih sil slovenski narod razkosen med štiri države, smatramo za svojo prvo in življenjsko dolžnost, posvetiti svoje moči borbi za popolno osvobodjenje in združitev Slovencev. V dobi, ko razpadajo stare oblike nadvladajo gospodskih držav nad kolonialnimi narodi, so zatirani narodi v borbi za priznanje suverenosti nosilci novih oblik sveta in novega družabnega ravnesja. Borba za suverenost ni le nujen imperativ notranjega razvoja slehernega naroda posamič — torej tudi slovenskega naroda — temveč je tudi v skladu z vesoljnim družabnim razvojem. Iz teh razlogov in zaradi tega, ker tako stremljenje v študentskih organizacijah, ki jih vodijo načela Društva narodov, ne more vesti do uspeha, smatramo ustanovitev »Zveze študentov malih in zatiranih narodov« za nujno.

Prosimo Vas, da se k temu našemu predlogu izjavite in da nam čimprej sporočite odgovor.

Za pripravljalni odbor »Kluba neodvisnih akademikov«:

Vlado Premrl. r. Vinko Kušak l. r.

Torej prva ugotovitev je, da je slovenski narod porazdeljen med štiri države. Recimo, da je to točno. Prihajajo pa ti neodvisneži do nadaljnjega ugotovitve že v istem stavku, da se smatrajo poklicane in obvezane boriti se za popolno osvobodjenje vseh Slovencev. Gospoda, parodno sodrugi, kaj želite osvobodjevati tudi Slovence v svobodni državi in kraljevini Jugoslaviji? Najbrže da, če ravno ste to misel zavlekli v tako dvoumnost, da bi Vam kalini nasledali.

V nadaljnjem primerjate stanje slovenskega naroda s stanjem kolonialnih narodov in zahtevate popolno suverenost. In še trdite, da v organizacijah študentskih, katere vodijo načela Društva narodov, ni mogoče doseči uspehov, pa zato smatrate ustanovitev takega društva za nujno.

Naš pokret.

ORJUNAŠE VSEH ORJUN opozarjamo, da se prijavijo svojim organizacijam ali vsaj krajevnim zaupnikom najkasneje do 15. tega meseca. Kdor se ne bo do tega dne osebno javil pri omenjenih instancah, ta bo brez pardona črtan iz seznama članov Orjuna pa najsi bo potem kakršenkoli funkcionar ali še ta-

ko zaslužen Orjunaš. V ojašanje poslovanja sprejema tozadevne prijave i bratsko uredništvo »Orjuna« za člane razpusčenih mestnih organizacij, ki se ne morejo javiti osebno pri mariborskih Orjunah, kojih člani so sedaj.

Ta odredba je v zvezi s poslednjimi odredbami br. Velikega čelnika

Kar se pa tiče odlomkov našega pisma v drugih treh državah, smo si tudi na jasnem. In tu Vas mi kliče mo k delu, ne k takemu akademizmu, ampak mnogo realnejšemu. Tam se boste lahko pokazali, kaj zmorate in koliko lahko odstopite od svoje velike ljubezni za »kolonialne narode«. Tu gredo naša pota lahko vstric. Dosedaj tega ni bilo. Ugotoviti moramo, da Vaša sled sega samo do mej, preko še niti pedi. Dosti z Vami neodvisneži!

Zaključne besede naj veljajo nacionalni omladini. Ta se pa s častnimi izjemami vse premalo uveljavlja. Vselila se je med njo neka splošna apatija, ki že prehaja v nerazumevanje za konkretno delo. Sado- vi te apatije so vidni v predrznom dviganju glave komunistične hidre z našopano utopijo.

Kako dolgo boste, omladinci, še to prenašali in kako dolgo se boste še pogrezali v samoljubnem iskanju osebne komodnosti in uživanja. Vaš individualni ponos Vam ne more dalje dopuščati, da to še dalje praktirate in motno gledate v kalno vodo, kjer ribarji tatovi Vašega omladinškega nacionalnega čustvovanja.

K delu omladinci, ne samo na univerzi, temveč tudi izven nje!

J. T. III.

Schichtovo

terpentinovo
milo

svojimi 7 odlikami

Tretja odlika: Prijeten duh.

Pranje s tem milom osvje-
žuje v kuhinjski sopari, pa
tudi perilo diši prijetno
in sveže.

1. Terpentini v milu.
2. Velik in priročen kos.
3. Prijeten duh.
4. Slike iz pravljice za izrezati.
5. Milo je v zavitku.
6. Svetla barva.
7. Razkuženje perila.

ka Marka in je temelj novi Orjuni ljudi z brezpogojno disciplino in poznavanjem načel in ciljev Orjuna.

Reorganizacijski sestanki so se vršili v Babinem polju, Beogradu, Tiješnu in Dubrovniku.

Nacionalisti Trbovelj in Radeč pri Zidanem mostu so se zbrali na zaupnem sestanku in po dolgotrajni debati ter poročilih krajevnih poverjenikov sklenili nove smeri primerne za nadaljnje uspešno širjenje orjunaškega evangelija med narodom. Orjunaška misel živi in se krepi prerojena v trpljenju preganjanih in zatiranih.

Obsojeni Orjunaši. Zaradi protitalijanskih demonstracij v Dubrovniku je bilo aretiranih 7 Orjunašev. Po aretaciji so bili vsi policijsko kaznovani, in sicer Josip Plavič, Baldo Obrad, Gjuro Kolendić i Srzenčić z desetdnevnim zaporom. Marko Pirčević je dobil 8 dni, Nikolić pa 3 dni.

Gorica. Opozarjam vse člane, da morajo poravnati članarino za prvo polletje pri meni do 15. t. m.

Komisar.

Mestna Orjuna Maribor poziva vse članstvo na sestanek, ki se vrši v soboto, dne 11. t. m. ob 8. zvečer v mali dvorani »Narodnega doma«. Kdor neoprovizirano izostane, bo v smislu okrožnice Velikega čelnika črtan iz imenika članstva.

Zapirajo. Orjunaši v Dubrovniku so protestirali proti izživačnemu nastopu dubrovniških Italijanov ob priliki poseta kralja zmagovalcev v Trstu. Proti temu od cele javnosti enodušno odobranem nastopu so se pritožili po Dalmaciji vrehajoči Italijani in izposlovali takojšnji nastop predstavnikov Italije v Beogradu. Gospodje petolizci so smatrali, da je potreba na ta za nas presramotni protest reagirati in so v ta namen kaznovali posamezne Orjunaše z zaporom od 3—10 dni. Istočasno pa so odredili še takojšnji odpust policijskega ravnatelja v Dubrovniku, katerega so pred leti obsodili Italijani na smrt... To postopanje

je strašno razburilo dalmatinske nacionaliste in je več kakor gotovo, da bodo posledice vse preje, kakor ugodne za one, ki mislijo, da bomo še kdaj za ped naše zemlje barantali. Ako so nas vlekli po letu 1918. do Rappala za nos, se jim ne bo posrečilo v letu 1927., ko so v tej zemlji poleg volje raznih gospodov še drugi dobro organizirani činitelji, ki zamorejo prečrtati sleherni moment lep sen omenjenih državnih krmlarjev.

Samostojni nastop Orjuna pri volitvah v Delavsko zbornico Split je povzročil najrazličnejše komentarje. Mi pa k njim rečemo le eno, in to je: Orjunaši stremimo pri našem socialnem delovanju predvsem za tem, da kar najboljšo in najkoristnejšo zaposlimo naš delavski svet in da se isti kar najbolj izšola ter usposobi za svetovno konkurenco. Internacionalna načela in metod so v teodiji prav lepo zveneče strune, ali za Balkan je treba specialnega načina reševanja socialnih vprašanj, odgovarjajočega specialnim prilikam. Prosvetitelj in pravi dobrotvor naroda more biti le oni, ki ga vzgaja ne v bratomorni mržnji, nego v ljubezni do dela in zemlje ter celokupnosti.

Orjuna Šibenik je priredila shode v Drnišu in Kričkah. Shoda sta zelo lepo uspeša.

Orjuna Hotinja vas je povedla akcijo za nabiranje naročnikov za »Orjuna« in pri tem prav lepo uspeša. Njen zgled bi morale posnemati i ostale naše organizacije, ki vse premalo posvečujejo svojo pozornost edinemu slovenskemu neodvisnemu nacionalističnemu glasilu »Orjuna«.

ORJUNAŠE SLOVENIJE opozarjamo, da se vrši na Vidov dan 28. t. m. odkritje spomenika padlim junakom 45. pešpolka in jih pozivamo, da se ga v kar največjem številu udeležijo. Udeležba v krojih! Vožnja bo polovična. Orjunaši, izkažimo naše globoko spoštovanje padlim borcem za svobodo Korotana in naši nepremagljivi viteški vojski.

Streljačke družine.

SREDNJEŠOLSKA IZVIDNIČKA ČETA STRELJAČKE DRUŽINE ZA LJUBLJANSKO OBLAST.

V nedeljo, dne 12. t. m. se vrši terenska vežba ljubljanskega in krajskega odreda Izvidničke čete Streljačke družine, in sicer je zbor za četnike - izvidnike ljubljanskega odreda ob pol 8. zjutraj pred telovadščem ljubljanskega Sokola, kraji-

ski odred pa naj se ob 11. dopoldne javi dežurnemu pri 16 km na cesti Škofja Loka-Ljubljana. Vežba bo po možnosti spojena z izredno četniško slovesnostjo. Ker bo to v tem šolskem letu obenem zadnji sestanek četnikov-izvidnikov ljubljanske oblasti, je udeležba strogo obvezna!

Streljački zdravo!

Komandir čete ljublj. oblasti.

Kronika.

Kraljica Marija se je povrnila iz Marijinih Lazni in dospela na Bled, kjer ostane par dni. Na Bled je prišel med tem i prestolonaslednik Peter.

Novi francoski konzul g. Gabriel Richard, ki slovi kot velik prijatelj Slovencev, je nastopil službo. Ob tej priliki g. konzula iskreno pozdravljamo v nadi, da se bo med našim ljudstvom kar najlepše počutil in še bolj zljubil našo lepo zemljo.

Zopet napad na obmejno milico pri Sv. Petru na Krasu. »Popolo di Trieste« od pretekle nedelje je prinesel sledeči dopis od 3. junija: »Včeraj zvečer okoli 23. ure je straža v službi pred vojašnico obmejne milice zapazila dve osebi s sumljivim obnašanjem in jima zaklicala: »Kdo tam«, toda osumljena neznanca sta hitro zbežala, zasledovana

po nekaterih miličnikih, ki so takoj prihiteli, ko je straža oddala strel, da jih tako alarmira. Tajinstvena možakarja sta pozneje izrabila nočno temo in sta se zopet približala vojašnici ter oddala dva strela proti miličnikom, ki so odgovorili na ogenj in ju zasledovali. Spričo teme in kraja, ki nudi lahko skrivališča, niso mogli slediti njunim stopinjam. Komandant milice v Št. Petru na Krasu centurion Fabris je bil obenem z manipelnim vodjo De Giusti obveščen o dogodkih ter sta takoj prihitela na mesto in sta s patroljami preiskovala okolico. Ostra nadzorovalna služba je bila odredjena skupno s karabinjerji in vojaštvom, ki je nastanjeno v Št. Petru na Krasu. Na lice mesta sta prišla pozneje tudi karabinjerski stotnik iz Postojne in kapetan Rotti, ki poveljuje vo-

jaški posadki v Št. Petru na Krasu. Preiskave se nadaljujejo. »Popolo« pripomni k temu: V treh mesecih je to tretji atentat v tej coni, ki je vsekakor v zvezi s prejšnjima. Jasno je, da je potreben kak energičen eksemplaričen ukrep. Ravno tako jasno je, da bi se vsako zavlačevanje s temi ukrepi spremenilo v razžaljenje milice in režima.

Gospa Alojzija Rejec iz Gorice sedaj bivajoča v Lokavcu p. Marija Snežna v Slov. goricah, pogrša že preko 1 leta svojega sina Frana Rejca, ki je bil uslužben pri specijalski družbi »Balkan« v Ljubljani. Ako so komu znani kaki podatki o njem, naj jih javi proti odškodnini na gorenji naslov.

NAŠE NAROČNIKE ponovno prosimo, da poravnajo naročnino potom v zadnji številki priloženih položnic, ker bi sicer list zašel spričo nemarnosti njegovih čitateljev v zelo težki finančni položaj.

Šef generalnega štaba g. general Petar Pešić je prispel dne 7. junija v Ljubljano in se bo mudil v Sloveniji dalje časa. Upamo, da se bo visoki vojaški funkcionar ob tej priliki temeljito seznanil z našimi razmerami, kar žele vsi jugoslovenski nacionalistični krogi v interesu zemlje.

O skupni obrambi Jadrana proti navalom Germanov razpravlja »Edinost« in prorokuje v bodočnosti zajedniški nastop Jugoslovenov in Italijanov. Upoštevamo položaj »Edinosti« in je zavoljo teh čudnih preokrovanj ne obsojamo. Pribijamo pa samo znova, da je po vsem tem, kar je bilo med nami in Italijo, vsaka misel na vzajemno sodelovanje z njo proti Nemcem več kakor iluzorna. Italija je zamudila svojo uro in Jugosloveni smo že zaključili z njo svoje račune. Prijateljsko pogodbo, ki smo jo sklenili z njo leta 1924., lahko vtakne Duće za ogleddalo, da ga bo spominjala ure, ko je vrgel onega Ninčiča, ki bi mu v istini pomagal, da bi sajkača branila Brener in italijanski Trst s svetilniškom zmage svetečim proti neodrešeni Dalmaciji. Danes je Ninčič v ropotarnici. Nemčija prevzema zaščito naših interesov v Albaniji in Brener pomenja za Jugoslovene vse kaj drugega, nego devizo borbe rame ob rami s caporetskimi heroji proti Germanom. In to je tudi edino pravilno!

Čulte in glejte! Znamka Schicht in terptin jamčita, da je to najboljše milo. — Le to milo zahtevajte od svojega trgovca.

Ideologi seljaškega gibanja se neoprestano vbadajo v našo nesrečno inteligenco in jo titulirajo s pokvarjeno gospodo. Kakor imamo i mi svoje mnenje o naši inteligenci, ki je po veliki večini deca našega sela, tako pa bi radi vedeli, kako mislijo naši samokmetje zaposliti v poljeprivedi ves naš narod tako obstoječi, kakor i one, ki se bodo še rodili in da li je mogoč povzdig kmetskih mas brez napredovanja ostalih stalištev. Poleg tega pa bi bilo tudi nadvse dobro, če bi dokazali, da bi bil specielno čisto kmetsko organizirani družabni red najjačji, najsilnejši in najvztrajnejši!

Morda bi vedel med ideologi samokmetov na to najboljše odgovoriti leški gospod Azman, ki je priznani ideolog teh naših samoseljakov.

»Tevere« čveka nekaj o strašni nehalčnosti Jugoslovenov na pram Italiji ter v ta namen govori o nekih enormnih podvigih italijanske vojske na Solunu. Pogled v statistiko čet razpoređenih po solunski fronti pa govori, da je bilo vsega

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Je najmodernejše urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. - Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. - Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad, liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole. Risanke, dnevniki in beležnice.

skupaj 18 bacnov Lahov z 32 topovi in 160 strojnimi napram 180 bacom Francozov, Angležev, Rusov in Orkov s 976 topovi in 1381 strojnimi. Historija bojev o teh 18 barih hrabrih herojev Italije ne ve prav ničesar drugega povedati, kakor da so bili le ti gospodje neprestano v etapi in da niso niti povrnili smodnika, kaj šele sodelovali v kaki opasnejši vojaški akciji. Jugoslovenci poznamo hvaležnost ali se dobro zavedamo, komu jo dolgujemo in kdo so bili oni, ki so v najkritičnejšem času z vsemi silami priskočili na pomoč naši hrabri vojski in sprejeli naše izgube pod svoj krov.

Bolgarski komiti so jeli zopet zelo energično delovati po Makedoniji. Tako je upadlo v zadnjih dneh par komitskih čet in bil izvršen atentat s peklenim strojem na progo Skopje-Veles, ki je povzročil veliko škodo. Po sistematičnem in drskem ponašanju makedonstvujuših izgleda, da le ti ne mislijo prav nič popustiti in da delajo po direktnih navodilih Rima, ki jih plačuje, organizira in pošilja v Makedonijo delat nemire. Balkanske šume zelene, ali težko Italiji, ako računa samo z makedonskimi!

V interesu časti SLS bi bilo zelo, če bi »Slovenec« javno označil imena onih odličnih pristašev kršč. organizacij, ki so gnili v ječah in internacijskih taboriščih. Da se gospodje ne bodo kitili s pavovim perjem, jih opozarjamo, da med te pristaše krščanskih organizacij ne prištevamo duhovnikov s Koroške in Ruš, ki so bili vse preje, kakor pristaši klerikalizma.

Dr. Marinković je vrlemu »Slovenec« eden najposobnejših mož, kar jih imamo. Njegova beseda pa ne najde pravih ušes in ne seže daleč, ker ji manjka prave podlage, kar se pravi po domače — ni v njej klerikalnih tigrov. Razumemo pozelejen naših nositeljev narodne in socialne pravde po vladnih stolčkih, vendar je grozdje zelo kislo, česar se gospodje i sami dobro zavedajo. Voja Marinković ima po glasilu stranke svobodnega krščanskega ljudstva šibek glas, zato pa ima tem boljše ušesa in še boljše oči!

O operacijah angleške mornarice proti ruskim baltskim pristaniščem vedo mnogo povedati nekateri naši listi. Nepoznavajoči dejanske razmere govoričijo, da bodo Angleži s svojim vesoljnim brodom malo da ne polnili Baltik in z ognjem težke madijske artilerije v par urah porušili vsa ruska pristanišča. Istina je, da je imperijalna mornarica čudo XX. stoletja, toda njen akcijski radij je tudi omejen s črto možnosti, da ne govorimo niti o bitki pri Shageraku, kjer so odnesli lovor zmage nemški mornarji.

Rdeča mornarica sicer ni niti zdaleka zmožna za kake ofenzivne podvige, ali v defenzivi pa je skoro zmožna odbiti vsak davaj. Saj niso mogli Angleži Rusom do živega celo za meščanske vojne, ko so imeli za časa Judeničevega marša na Petrograd 82 bojnih ladij v finski zalivu. Dasiravno je imelo to močno brodogradništvu škodo, ker je nadelo na prejšnji odpor.

in časa ne objavljamo, čeravno so morda še bolj važna in interesantna za vsakega delavniškega strokovnjaka. Dalje pripominjam, da v navedenih troških ni zapopadana režija in uprava, ker se pri nas tozadevno sploh ne vodi natančnejša statistika, kar je vsekako precejšen nedostatek, če se govori o točnosti poslovanja v državnih ustanovah. Vsekako znak pomanjkanja tehničnega in administrativnega osebja, ki bi bilo sposobno tehnično in komercialno v detajle urejevati naše nadvse važne gospodarske ustanove. Dalje niso upoštevani troški, katere ima železniška uprava za nekatere stvari, katere dobavlja delavnica Maribor posameznim kurilnicam, kot n. pr. popravljene vodogrevne cevi, obnova parnih batov, injektorjev itd. Upoštevajoč to, potem bi se povprečni trošek pri raznih vrstah revizij, popravil približno na 100.000, 25.000 in 15.000 dinarjev. Če pa se hoče še režijo in upravo kurilnice všteti, bi se moralo priračunati še od 20 do 25%.

Upoštevajoč vse to, in če se prida nekaj odstotkov za tekoča popravila, ki niso vnešena v drugi tabeli, potem se izračuna, da stane vzdrževanje strojnega parka takega obsega, kakršen je v območju Ljubljanske kurilnice na gorenjskem kolodvoru, okoli 5—6 milijonov dinarjev letno.

Za celo našo direkcijo, t. j. za omenjeno kurilnico, za ono na glavnem kolodvoru in za ono v Mariboru, izgleda ta stvar tako, da je treba na račun vzdrževanja strojev v kurilnicah predvideti okoli 20 milijonov dinarjev. K temu se prišteje še onih 20 milijonov za glavne revizije v glavni delavnici, potem se sešteje, da znašajo celokupni vzdrževalni stroški strojnega parka od 350 lokomotiv okoli 40 milijonov letno. To pa je približno 15% od v strojih naloženega kapitala; nabavno ceno teh strojev cenim na 250 milijonov dinarjev.

Enake račune se more izdelati za vse direkcije v naši državi, kajti povsod so ene in iste potrebe, le številke so nekoliko drugačne. Povprečno za celo državo se pa lahko vzame šestkratne potrebe Ljubljanske direkcije.

Upam, da je dobil vsakdo primeren vpogled v strojno vzdrževalno službo naših železnic in želim le, da bi čim večja množica inženirjev, tehnikov, industrijalcev, obrtnikov in drugih interesentov dobila sčasom še več in podrobnejših razprav in tabel na razpolago. Kajti samo tako si jaz predstavljam kolikor mogoče najlepši napredek v našem narodnem gospodarstvu in osvoboditev tuje nadvlade nad nami.

ZRNA.

Krščanski privredniki »Katoliška banka« posojujejo še vedno denar po 24—25% obresti. Radovedni smo s katerim izrekom sv. pisma opravičevajo ti »katoliški bankirji« svoje nekatoliško odiranje.

Socializem v praksi in teoriji. Ko je bila pred časom stavka v sladkorni tovarni v Kolinu, je govoril stavkajočemu delavstvu med ostalimi i neki socialistični poslanec in pri tem vzkliznil:

»V stavki morate vztrajati, četudi gladujete!«

Pred govorom pa je vrli poslanec pokosil v restavraciji masno porcijo goske s »knedli« in zelijem ter popil povrh še liter in pol vina. 9.000.000 dinarjev dolguje država upokojencem v Sloveniji. Med temi nesrečniki so nekateri, ki čakajo na svoje borne pare že izza leta 1919. To sramotno početje vzbuja v srcih teh nesrečnikov obup najgorenje vrste in ni čuda potem, da so nekateri med njimi povsem obupali. Da pa ni država mačehovska samo napram malim dokazuje slučaj s pokojnino dr. Ploja, ki mu država dolguje tudi 45.000 Din na pokojnini.

Italijanska hvaležnost. Pri Solferinu so Francozi pod komando Napoleona III. nabili Avstrijo in pošteno podprli Italijane. Ti so Napoleonu III. postavili za to lep spomenik v Milano. Spričo sedanje latentne napetosti med obema zemljama pa so smatrali fašisti primernim, da so hoteli z ekrazitom vreči v zrak ta spomenik 31. maja. Le golemu sluščaju je pripisati, da se je ta akt italijanske hvaležnosti ponesrečil spričo pokvarjenosti razstreliva.

Carl Thier in Vršac SHS, Weinproduzent und Kommissionär, dopisuje nemško i s slovenskimi nacionalnimi trgovci. Če tudi je firma nemška, vendar bi lahko nastavila korespondenta, ki bi dopisoval srbohrvatsko, ako že ne slovensko.

Mingozzini, najslavnejši italijanski psihiater, je bil te dni poklican pred posebni tribunal v Rimu, ker je v družbi prijateljev na podlagi razčlenjenja poslednjega Mussolinijeve govora dokazoval, da je Duce paraliziran. Pri nas pa so gospodje zagnali tak jerihonski hrup zavoljo našega članka o bolezni velikega šarlatana z levi in hoteli kar na brzo roko sforirati obtožbo urednika.

Mussolini studira sedaj posebno življenjepisje predsednikov Washingtona, Lincolna in Roosevelta. Izgleda, da je nesudjeni Imperator XX. veka obupal nad omogočenjem svojih drznih cesarskih želja in jel računati z dejstvom, da živimo v dobi demokracije, katere nositelji so bili imenovani trije veliki Amerikanci. Prepričani pa smo trdno, da ta Mussolinijevih saltomortalov vredni novi kurz ne bo uspel in da novi Potsdamovec ne bo nič kaj uspel v novo naštudirani opereti.

Trgovski razgovor. Menita se dva ljubljanska trgovca.

»Kako Ti kaj gre?« vpraša prvi. »Zelo počasi in slabo.« »Ej, vraga, jaz pa imam kar preveč opravila.« »Kako? Na kak način?« »Kako neki, s tirjanjem svojega denarja, ki leži pri mojih odjemalcih — dolžnikih...«

Dopisi.

Kočevje. Dne 29. maja se je praznovala desetletnica majske deklaracije. Ta historični dan je proslavila cela Slovenija v najlepši obliki. Le mimo nas je šel ta dan popolnoma neopažen. Zastonj so begale moje oči po kočevskih ulicah, da bi le mogoče opazile kak poziv od županstva ali Jugoslovenske Matice, Sokola, Orla ali celo od politične oblasti, da bi Kočevjarji izvesili vsaj kako narodno zastavo ali pa da bi se vršila kako proslava...

Zdelo se mi je, da živim nekje v Nemški Avstriji — nikjer nič.

Ali je mogoče, da se ne najde v celem Kočevju človek, ki ne bi ob

hajal obletnice, ki je bila začetek naše borbe za svobodo? Našel se je v resnici en sam! Ogledali smo si od blizu njegovo hišo. Vsa je bila v narodnih barvah in na njej je plapolala mogočno jugoslovenska trobojnica. Povedali so mi tamkajšnji Slovenci, da je to hiša dr. Stefana Rajha, človeka, ki ga spoštuje celo Kočevje radi njegove poštenosti in odkritosrčnosti. — Ne zamerimo Nemcem, da niso razobesili narodne zastave — zamerimo pa našim Slovencem, da so to opustili. V prvi vrsti zadene pa krivda in sramota one poklicane faktorje, ki so dolžni ob takih prilikah opomniti narod v Ko-

Inž. ROGLIČ STANISLAV:

Vzdrževanje strojnega parka železnice.

(Konec.)

V svrhu lažjega razumevanja in pregleda vzdrževanja strojev v kurilnicah podam sledečo tabelo:

Seznam popravil na strojih kuril. II. ljublj. v letih 1919 do 1925.

Leto	Število napravljenih popravil				
	z revizijami			tekoča popravila nad 3 delavni dni	Skupno
	glav. popr. 10—100.000 km	1 letn. reviz. do 40.000 km	1/2 letna revizija		
1919	22	49	29	159	259
1920	17	31	13	76	137
1921	15	34	16	89	154
1922	10	39	19	65	131
1923	16	43	33	37	129
1924	21	34	46	36	137
1925	31	46	55	12	144
Skupaj	132	276	211	472	1081

Kakor se iz naslova k tabeli vidi, veljajo navedbe v isti za delo, ki se je po večini izvršilo v kurilnici Ljubljana gorenjski kolodvor, manjši del pa v njej podrejenih manjših kurilnicah in to Jesenice in Novo mesto. Iz te tabele bi se dalo napraviti razne zaključke, navedem pa le sledeče:

Takoj v prvem letu po prevratu, ko je bil strojni park bivše državne železnice v skrajno razdrapanem povojnem stanju, se je moralo izvršiti zelo visoko število tekočih popravil, ki so trajale po nad 3 dni in razmeroma nizko število obsežnejših popravil z revizijami. Vsekako znak zelo neugodnih strojnih razmer,

ki so nastale vsled vojne vihere. Od leta 1919. pa do leta 1925. se pa vidi stalno napredovanje delovanja in urejevanja strojnega parka, ki sestoji iz približno 100 raznih strojev. More se reči, da je bilo leto 1925. najbolje, ki odgovarja obenem normalnim razmeram, kakršne naj bi bile približno vedno, če se hoče govoriti o varnosti in ekonomiji železniškega obrata.

V nadaljnjo pojasnilo vzdrževanja lokomotiv v kurilnicah je navedena druga tabela o stroških popravil in revizij, ki so navedene v prvi tabeli za leto 1925. razun tekočih popravil.

Tabela stroškov v letu 1925. izvršenih revizij in popravil.

Vrsta revizije (popravila)	Število revizij	Skupni troški (mezda + material)	Povprečni trošek 1 revizije
Glavna poprava 80—100.000 km	31	2.312.056,14 Din	74.582,46 Din
1 letna revizija na 40.000 km	37	784.404,14 Din	19.848,77 Din
1/2 letna revizija	52	626.222,40 Din	12.042,74 Din

K tej tabeli pripominjam, da je ista sestavljena na podlagi stoterih drugih tabel, ki vsebujejo vse naj-

podrobnejše podatke o materialijah, mezdah in nagradah, katere pa zaenkrat vsled pomanjkanja prostora

čevlju, da smo že deset let v Jugoslaviji in ne več v Avstriji.

Trbovlje. Pri nas vladajo tako neznosne razmere, da jih kar ni mogoče opisati s peresom. Vsled neprestanega praznovanja ne zaslužimo že niti več za vsakdanjo hrano. Posebno nas tepejo finančne težave slehernega l. v mesecu, ko nam družba izplačuje samo 90% zaslužka. Nacionalisti smo, kakor vedno najbolj udarjeni trpin. Navzlic temu pa se še najdejo ljudje, ki smatrajo potrebnim se zaganjati v Orjuno in to celo na mestih, ki so za to najmanj

Dr. OETKER-JEVIM BACKINOM
Najboljše in preizkušene recepte pošilja na željo brezplačno in poštne prosto
Dr. OETKER, d. z o. z. MARIBOR.

primerna. Med njimi je tudi neka gospodinja, ki bi storila mnogo bolje, če bi ostala pri svojih kuhavnicah in pustila Orjuno pri miru, ki lahko pri vsej razpuščenosti še vedno prezentira kak račun tudi sličnim zgovornim damam. Upamo, da smo se razumeli.

Vipavska dolina. Dognali smo žalostno vest, da je v prijaznih Brjahi sredi Vipavske doline te dni premrl eden najzaslužnejših učiteljev voditeljev ondotežnega naroda g. Anton Mužina. Jekleni napredek mož je deloval neprestano za nacionalno in gospodarsko povzdigo našega ljudstva. Kdo izmed naših inteligentov se ne spominja dobričina Toneta v čigar hiši je bil vsakdo tako gostoljubno sprejet. In ta »srbofil«, ki je moral radi klerikalnih denuncijantov leta 1914. pred sodišče, je danes za nas izgnan. Človek, ki ni mogel v Avstriji prenašati najmanjšega nasilja, je bil sedaj že deveto leto primoran tiho trpeti in prenašati največje šikanse, samo da je ostal kot oče na domovju pri svojem ljudstvu. Ta bol je bila največ vzrok, da je že v 62 letu svojega življenja odšel tja od kjer ni več povratka.

Velike trume naroda iz vsih krajev so prihitele ta dan v rihembersko župnijo, da spremijo k počitku svojega ljubljena. Mir njemu! Njegovim dragim pa naše iskreno sožalje.

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIČ IN DRUG

LJUBLJANA
Bohoričeva ulica št. 24